

VAJA 5 – IZBOLJŠAVA GEOIDA Z UPORABO ODKLONOV NAVPIČNIC – POMOČ

Iz znanih astronomskih (Φ, Λ) in elipsoidnih (φ, λ) koordinat lahko v obravnavani točki izračunamo odklon navpičnice kot:

$$\xi = \Phi - \varphi \quad (1)$$

$$\eta = (\Lambda - \lambda) \cos \varphi \quad (2)$$

kjer je ξ komponenta odklona navpičnice v smeri sever-jug in η komponenta odklona navpičnice v smeri vzhod-zahod.

Če v dveh točkah poznamo komponente odklona navpičnice, lahko razliko geoidnih višin ΔN_{ij} med točkama i in j izračunamo kot:

$$\Delta N_{ij} = N_j - N_i = - \left[\frac{\xi_i + \xi_j}{2} (n_j - n_i) + \frac{\eta_i + \eta_j}{2} (e_j - e_i) \right] \quad (3)$$

kjer so e, n koordinate točk v ravnini državne kartografske projekcije, komponente odklona navpičnice pa morajo biti v radianih.

Izravnava po MNK

k -to enačbo popravkov za razliko geoidnih višin ΔN_{ij} med točkama i in j zapišemo kot:

$$F_k \equiv v_{ij} + \delta N_i - \delta N_j = (N_j^0 - N_i^0) - \Delta N_{ij} \quad (4)$$

kjer so:

v_{ij}	...	popravek opazovane razlike geoidnih višin ΔN_{ij}
$\delta N_i, \delta N_j$	...	popravka približnih vrednosti neznank
N_i^0, N_j^0	...	približni vrednosti neznank, tj. geoidni višini, pridobljeni iz izbranega modela geoida

Geodetski datum zagotovimo z notranjimi vezmi (*prosta mreža*). Vezna enačba je oblike:

$$\sum_{i=1}^n \delta N_i = 0 \quad (5)$$

kjer je n število točk v izravnavi.

Opazovanjem, to so razlike geoidnih višin ΔN_{ij} , dodelimo uteži, ki so obratno sorazmerne horizontalni dolžini med točkama i in j :

$$p_k = \frac{1}{d_{ij}} \quad (6)$$

Rešitev izravnave:

$$\Delta = (N + HH^T)^{-1}B^T P f \quad (7)$$

$$v = [I_n - B(N + HH^T)^{-1}B^T P]f \quad (8)$$

$$\hat{l} = B(N + HH^T)^{-1}B^T P f \quad (9)$$

$$Q_{\Delta\Delta} = (N + HH^T)^{-1} - H(H^T HH^T H)^{-1}H^T \quad (10)$$

$$Q_{vv} = Q - B(N + HH^T)^{-1}B^T \quad (11)$$

$$Q_{\hat{l}\hat{l}} = B(N + HH^T)^{-1}B^T \quad (12)$$

$$\hat{\sigma}_0^2 = \frac{v^T P v}{n - u + d} \quad (13)$$